

LAKIALOITE 40/2010 vp

Laki rikoslain 23 luvun 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton mukaan Suomessa hukkui viime vuonna 147 ihmistä. Hukkuneita oli lähes saman verran kuin edellisvuonna, jolloin hukkui 149 suomalaista. Näistä 70 tapahtui kesä- ja elokuun välisenä aikana. Määrä on huomattavasti suurempi kuin edellisenä kesänä.

Kuolemaan johtavissa veneilyonnettomuuksissa noin kahdessa kolmasosassa tapauksista alkoholilla on osuutta onnettomuuteen. Hukkumisonnettomuus on useimmiten monen tekijän summa. Lieväkin humalatila lisää onnettomuusriskiä, koska arviointikyky, reaktionopeus ja liikkeiden hallinta heikkenevät. Onnettomuusriski on kaksinkertainen kahden keskioluen ja kymmenkertainen 5—6 oluen jälkeen. Myös erilaisten huumaavien ja väsyttävien lääkkeiden käyttö moninkertaistaa onnettomuusriskin. Sama alkoholimäärä, joka seurustelutilanteessa ravintolassa on harmiton, voi tilanteessa, jossa on toimittava, aiheuttaa onnettomuuden. Esimerkiksi venettä kuljetettaessa tai uidessa vähäinenkin alkoholimäärä on riski. Alkoholilla nauttineena ei useinkaan huomaa suorituskykynsä heikentymistä. Arvostelukyvyn heikentyminen aiheuttaa turhien riskien ottamista, ja humalassa usein tehdään asioita, joita ei tehtäisi selvin päin.

Yksi esimerkki arvostelukyvyn heikentymisestä on pelastusliivien jättäminen rannalle. Poliisin onnettomuustutkimuksissa yli puolessa onnettomuusveneistä ei ole lain edellyttämiä pelastusliivejä mukana. Tutkijoiden mukaan selvä enemmistö hukkuneista kuitenkin pelastuisi, mi-

käli he käyttäisivät pelastusliivejä. Pelastusliivit antavat aikaa pelastautumiseen, mutta ennen kaikkea antavat aikaa muille saapua paikalle pelastamaan.

Vuonna 2008 poliisi havaitsi ratsioissa yhteensä 59 vesiliikennejuopumusta. Kaiken kaikkiaan poliisi puhallutti 2 718 veneen kuljettajaa. Alkoholilla maistelleita oli 19,2 % puhallutetuista, joista "vahvemmin" maistelleita (0,50—0,99 promillea) oli 4,7 %. Eniten alkoholia nauttineita veneilijöitä löytyi alle rekisteröintirajan olevista veneistä eli moottoriveneistä, joissa on enintään 20 hevosvoiman moottori. Järvalleilla ruorijuoppoja tutkituista pienveneilijöistä oli 3,21 % ja merialueilla 4,24 %. Viime vuonna Länsi-Suomen merivartioston 643 tehtävästä yli 40 johtui alkoholista.

Valistuksesta ja tiedottamisesta huolimatta lievästi humaltuneita veneilijöitä on yhtä paljon kuin aiemminkin. Alkoholien osuus tapaturman tai onnettomuuden syntyyn kirjataan tilastoihin vasta, jos onnettomuuden uhrin veren alkoholi-pitoisuus on ollut yli 1 promillen, joka on vesiliikennejuopumuksen alaraja. Henkilö, jonka verestä mitataan 1 promille alkoholia tai vastaavasti uloshengitysilmaasta 0,50 milligrammaa alkoholia litrasta, on jo kohtalaisen voimakkaasti päihtynyt. Ei ole mitään perustetta sille, että vesiliikennejuopumuksen promilleraja lähentelee jo tieliikenteessä määriteltyä törkeän rattijuopumuksen raja-arvoa. Liikenneministeri Vehviläinen on julkisuudessa nostanut esille vesiliikenteen promillerajojen laskemisen. Myös poliisin ylijohdanto on lausunut mielipiteenään, että vesili-

kenteen promilleraja tulisi olla 0,5. Tämä promillerajan lasku olisi selvä kannanotto etenkin satama-alueiden ja vilkkaitten väylien veneilijöiden turvallisuuden parantamiseksi.

Aiemmin saman lakialoitteeni hylkäämistä on perusteltu sillä, että suuri yleisö vastustaisi veneilyn promillerajan laskemista. Kuitenkin tutkimusten mukaan enemmistö kansalaisista on promillerajan alentamisen kannalla. Neljä viidestä suomalaisesta haluaisi vesille saman promillerajan kuin maanteillä on. Tämä käy ilmi Taloustutkimuksen viidelle maakuntalehdelle teettämästä kyselystä vuonna 2009. 79 prosenttia vastanneista oli sitä mieltä, että ruorijuopumuksen promilleraja olisi laskettava yhdestä promillesta vähintään puoleen. Lakialoitetta on vastustettu myös sen vuoksi, ettei promillerajaa vesillä kyetä valvomaan riittävästi. On kuitenkin hyvä muistaa, että lailla on myös ennaltaehkäisevä vaikutus, koska erityisesti sillä vaikutetaan vesillä liikkumista koskeviin asenteisiin. Poliisin nykyiselläkin valvonnalla voidaan saada kiinni alemman promillerajan ylitykseen syyllistyneet ruorijuopot. Myös yleisön antamat vihjeet auttavat ruorijuoppojen kiinni saamisessa.

Tällä hetkellä vesiliikenteen promillerajat ovat kaksi kertaa niin korkeat kuin tieliikenteessä. Poikkeavia promillerajoja on perusteltu tie- ja vesiliikenteen eroilla. Vesillä nopeudet ovat pienempiä ja liikennettä on vähemmän, jolloin vaadittava reaktioaika on pidempi ja ohjausvirheiden sieto suurempi. Vesiliikenteen rangaish-

tussäännöstä on perusteltu myös sillä, että sitä sovelletaan muista liikennejuopumussäännöksistä poiketen vakavuudeltaan hyvin erilaisiin tilanteisiin aluksen koon ja kapasiteetin taikka vesistön tai väylän suuruuden mukaan. On kuitenkin hyvä muistaa, että vesiliikenteessä on tapahtunut suuria muutoksia viime vuosien aikana. Veneiden koko on kasvanut, ja nopeakulkuisia veneitä on yhä enemmän. Veneen hallinta- ja navigointilaitteet edellyttävät yhä enemmän taitoa ja tarkkaavaisuutta. Veneen kuljettaminen on entistä haasteellisempi tehtävä. Vesiliikenteessä sääolosuhteet saattavat muuttua nopeastikin, monesti maantieliikennettä nopeammin. Äkillisesti muuttuvat sääolosuhteet edellyttävät kuljettajalta kykyä reagoida tilanteisiin nopeasti. Alkoholin vaikutuksen alaisena sekä teknisten laitteiden käyttö että sääolosuhteiden hallinta ovat paljon haasteellisempaa kuin oltaessa liikellä selvin päin.

Myös vesiskoottereilla ja muilla niihin rinnasteisilla moottorikäyttöisillä vesikulkuneuvoilla liikkuminen tulee liittää vesiliikennejuopumusta säätelevän lainsäädännön piiriin. Vesiliikenteen turvallisuuden parantamiseksi ja kuolemaan johtavien onnettomuuksien vähentämiseksi on vesiliikennejuopumuksen promillerajaa laskettava.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 23 luvun 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 23 luvun 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1198/2002, seuraavasti:

23 luku

Liikenne rikoksista

5 §

Vesiliikennejuopumus

Joka ohjailee alusta tai muuta moottorikäyttöistä vesikulkuneuvoa tai toimii aluksessa sen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavassa tehtävässä

1) nautittuaan alkoholia niin, että hänen vereensä alkoholipitoisuus tehtävän aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa tai että hänen

kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut, tai

2) käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on heikentynyt,

ja jos olosuhteet ovat sellaiset, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa kuljettajan tai toisen henkilön turvallisuudelle, on tuomittava *vesiliikennejuopumuksesta* sakkoon tai enintään kahdeksi vuodeksi vankeuteen.

— — — — — — — — — — — — — — — —
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 2010

Pertti Hemmilä /kok